

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента Сірко Вікторії Сергіївни на дисертацію Процюка Едуарда Олександровича «Адміністративно-правові постслужбові антикорупційні обмеження щодо функціонерів публічного сектору», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження пов'язана з тим, що корупція є багатогранним явищем соціально-правового характеру, суттєво загрожує належному функціонуванню демократичних держав, дотриманню основних засад правової державності та забезпеченню прав і свобод громадян.

Ключовою ознакою корупції є взаємна зацікавленість, де не лише службова особа, а й сторона-ініціатор отримують вигоду від неправомірних переваг. Це призводить до спотворення публічних відносин, підриву значення влади та зменшення довіри громадян до державних установ.

Зазначена комбінована небезпека корупції для суспільства викривляє закономірності функціонування суспільних зв'язків та економіки, створюючи умови для правового нігілізму та посилюючи відсутність рівних можливостей для громадян в отриманні державних послуг. Для ефективної боротьби з цим явищем правова політика держави постійно вдосконалюється різноманітними антикорупційними механізмами. Одним із таких є постслужбові антикорупційні обмеження, передбачені статтею 26 Закону України «Про запобігання корупції».

Ці обмеження стосуються осіб, котрі раніше займали посади в галузі публічної служби. Вони покликані не допустити, щоб колишні посадовці використовували своє посадове становище для незаконної вигоди вже після того, як їхні повноваження завершилися.

Разом з тим, важливо наголосити, що ці обмеження не є окремими: вони інтегровані в цілісну систему протидії корупції. Ця система поєднує як правові, так і позаправові засоби. Адже протидія корупції охоплює профілактику, виявлення, покарання та ліквідацію наслідків корупційних

діянь.

Враховуючи зазначене, дослідження адміністративно-правових постслужбових антикорупційних обмежень щодо функціонерів публічного сектору є вкрай актуальним і своєчасним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження Процюка Е.О. виконано відповідно до положень Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020); Робота відповідає Національній стратегії у сфері прав людини на 2021-2023 роки (затверджена указом Президента України від 24 березня 2021 року № 21 119/2021); Пріоритетним напрямом розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності (відповідно до Закону України від 12 січня 2023 року N 2859IX зі змінами); тематики наукових досліджень і науковотехнічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11 червня 2020 р. № 454), а також в межах науководослідних робіт Одеського державного університету внутрішніх справ «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (реєстраційний номер 0123U103538), інституту права та безпеки Одеського державного університету внутрішніх справ «Державноправові засади формування безпекового середовища в Україні» (реєстраційний номер 0123U103716) та кафедри адміністративно-правових дисциплін інститут права та безпеки Одеського державного університету внутрішніх справ: «Забезпечення адміністративно-правовими засобами прав і свобод людини і громадянина в Україні» (державний реєстраційний номер 0125U001209).

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження підтверджується використаною нормативною базою, коректною методологією, належною теоретичною та емпіричною базою дослідження. Нормативно-правову та теоретичну базу дисертаційного дослідження становлять: Конституція та закони України, підзаконні

нормативно-правові акти, нормативно-правові акти, які регулюють відносини у сфері протидії корупції, міжнародні Конвенції, згоду на які надано Верховною Радою України, відповідно до яких здійснюється діяльність в сфері постслужбових антикорупційних обмежень, які застосовуються до функціонерів публічного сектору.

Емпіричну базу дослідження становлять інформаційно-довідкові матеріали, рішення судових інституцій та роз'яснення НАЗК, що сприяють встановленню сутності постслужбових антикорупційних обмежень, які застосовуються до функціонерів публічного сектору.

Методологічну основу дисертації становить сукупність загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, зумовлених метою й особливостями досліджуваної теми. Методологічна складова дослідження спирається на системний аналіз, яким опосередковано вибір напряму дослідження постслужбових антикорупційних обмежень щодо функціонерів публічного сектору.

Мета дослідження, сформована Процюком Е.О. полягає у встановленні якісних характеристик постслужбових антикорупційних обмежень щодо функціонерів публічного сектору, а також виокремлення особливостей їх адміністративно-правового впорядкування.

Аналіз структури дисертаційного дослідження свідчить, що робота логічно пов'язана з визначеними метою, завданнями, об'єктом і предметом дослідження, та передбачає висвітлення тих питань, які безпосередньо стосуються обраної автором теми.

Відповідно, наукові положення, рекомендації та висновки дисертаційного дослідження є обґрунтованими та методологічно вірними, такими, що мають системний, комплексний характер та містять наукову новизну.

Наукова новизна наукових положень, висновків і рекомендацій.
Оцінюючи наукову новизну слід зазначити, що дисертація Е.О.Процюка є

однією з перших в українській адміністративно-правовій науці кваліфікаційних наукових праць, в якій отримано нові результати у вигляді комплексу наукових висновків відносно адміністративно-правових постслужбових антикорупційних обмежень щодо функціонерів публічного сектору.

Сформульовані та аргументовані автором результати дисертаційного дослідження є важливими у теоретичному та практичному аспектах, містять елементи наукової новизни та пропозиції щодо удосконалення законодавства. Серед них слід відзначити наступні:

- визначено специфічність постслужбових антикорупційних обмежень в межах антикорупційного механізму через: а) їх статусно-суб'єктною застосовуваністю до визначеного кола функціонерів публічної служби; б) темпоральною вказівкою, з якою пов'язується можливість їх застосування (після припинення публічної служби); в) їх предметним змістом, що виражено в якісних характеристиках застосовуваних обмежень;

- стверджено, що постслужбові антикорупційні обмеження в якості субінституту належать до адміністративно-правового інституту запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;

- висвітлено вплив основоположних принципів Конституції України, зокрема верховенства права та законності, на визначення меж таких заборон попри зрозумілу відсутність прямих приписів про постслужбову антикорупційну регламентацію у тексті Основного Закону;

Слід позитивно оцінити також розвиток автором:

- положення щодо мультидисциплінарності постслужбових заборон, адже вони підпираються нормами трудового, цивільного, господарського та інших галузей права, формуючи систему, спрямовану на унеможливлення корупційних ризиків при переході ексслужбовців до приватних інституцій або зайнятті ними підприємницькою діяльністю;

- тенденції поступової інтеграції та упорядкування антикорупційних положень у напрямку можливого виокремлення антикорупційного права як

комплексної галузі. При цьому наголошується, що навіть у разі становлення такої галузі роль адміністративно-правових конструкцій залишатиметься у ній домінуючою.

Дисертаційне дослідження містить низку інших цікавих та аргументованих висновків, пропозицій та рекомендацій.

Таким чином, ступінь наукової новизни дослідження, обґрунтованість наведених у ньому положень, висновків та рекомендацій відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Наукове та практичне значення роботи. Виконане Процюком Е.О. наукове дослідження сприяє розв'язанню низки теоретичних і практичних питань, що мають важливе значення для науки адміністративного права та правозастосовної діяльності.

Теоретичні положення і практичні рекомендації, відображені в дисертації, надалі можуть бути використані у: науково-дослідній сфері – як основа для подальших наукових досліджень питань запобігання та протидії корупції в галузі постслужбових відносин (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження Одеського державного університету внутрішніх справ від 17.07.2025 р.); у навчальному процесі – при підготовці монографій, підручників та посібників з навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Запобігання корупції» та при їх викладанні (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження Одеського державного університету внутрішніх справ від 25.06.2025 р.).

Основні положення наукового дослідження висвітлено в 4 наукових статтях оприлюднених у фахових виданнях у галузі права та у тезах 4 наукових доповідей на науково-практичних конференціях.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Наголошуючи загалом на високому теоретичному рівні дослідження, його практичному значенні, слід також торкнутися й дискусійних положень роботи:

1. В дисертаційному дослідженні автор вказує, що для забезпечення постслужбових антикорупційних обмежень характерним є використання антикорупційних норм різного функціонального спрямування. При цьому, окреслюючи різноспрямований характер статусних законів, котрі інколи дублюють або неточно відтворюють постслужбові заборони, спричиняючи ризик помилкового тлумачення й ускладнюючи правозастосування. Під час публічної презентації хотілося б почути Вашу думку відносно сутності функціонального спрямування.

2. Дисертантом доведено наявність організаційно-процесуального забезпечення постслужбових антикорупційних обмежень щодо функціонерів публічного сектору. Проте, чи воно є наявним чи є лише науково сформованим явищем? Вказане потребує додаткової аргументації.

У цілому висловлені зауваження мають дискусійний характер та не знижують загальну позитивну оцінку проведеного дослідження. Робота виконана на вельми актуальну тему, відрізняється новизною, містить приріст наукового знання щодо розв'язання теоретичних та практичних питань, пов'язаних з постслужбовими антикорупційними обмеженнями щодо функціонерів публічного сектору.

Висновок. Дисертація Процюка Едуарда Олександровича «Адміністративно-правові постслужбові антикорупційні обмеження щодо функціонерів публічного сектору», яка подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081- право, є:

1) завершеним особистим рукописом, у якому вирішено наукове завдання, що склало зміст предмету даного дослідження;

2) відповідає спеціальності 081 - «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про

присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, а її автор – Процюк Едуард Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 - «Право» за спеціальністю 081 - «Право»

Рецензент:

доцент кафедри адміністративно-правових
дисциплін, інституту права та безпеки

Одеського державного університету
внутрішніх справ

кандидат юридичних наук, доцент

«__»_____2025р.

Вікторія СІРКО